

Farsta den 9 april 2021

Mottagare

Finansdepartementet

Fi2020/03418

Vår referens: kristian.cornell@dhr.se och
eugenia.rudenberg@dhr.se

Remissyttrande avseende Jämlikhetskommissionens slutbetänkande En gemensam angelägenhet, SOU 2020:46

DHR är en idéburen demokratisk organisation för och av personer med nedsatt rörelseförmåga. Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar vi för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda. En av utgångspunkterna i vårt arbete är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är utifrån detta perspektiv vi framför våra synpunkter på utredningen.

Avsaknad av funktionshinderperspektiv

Betänkandet saknar ett funktionshinderperspektiv med tydliga och konkreta förslag, vilket gör att kommissionens mål om jämlikhet inte kommer kunna uppnås. Därmed saknas den kvalitet som förväntas av en så omfattande statlig utredning och som tar sikte på att uppnå ett jämlikt samhälle. Vi menar att utredningen inte har tagit hänsyn till att levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning måste höjas. Detta är en förutsättning för att alla ska kunna tillgodogöra sig de positiva effekter som ett jämlikt samhälle innebär. Dessvärre saknas tillräckligt konkreta förslag för att uppnå just detta.

En viktig utgångspunkt som hade behövt lyftas på ett tydligt sätt är att personer med funktionsnedsättning som grupp har lägre inkomst och högre utgifter kopplat till sin funktionsnedsättning samt sämre självupplevd hälsa än befolkningen i övrigt. Åtgärdas inte den fattigdom som finns i dag, riskerar kommissionens förslag med nya skatter att slå extra hårt mot personer med funktionsnedsättning.

Därutöver saknas förslag om förbättrad fysisk tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Detta är en förutsättning för deltagande inom alla områden i samhället och är något som vi vet inte fungerar idag. Exempel på detta är enkelt avhjälpna hinder som idag fortfarande inte är åtgärdade samt kollektivtrafik som alltfjänt inte är fullt tillgänglig för personer med funktionsnedsättning.

Sammantaget ser vi att utredningens förslag inte kommer att kunna uppfylla de krav som ställs i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Därför kräver vi många fler och kraftfullare åtgärder för att uppnå jämlikhet för alla där personer med funktionsnedsättning blir inkluderade. Utredningen hade även behövt bjuda in funktionshinderrörelsen till fler referensgruppsmöten än vad som gjorts.

Nedan har vi valt ut ett antal rekommendationer och förslag som vi vill belysa ur ett funktionshinderperspektiv.

18. Arbetsliv

Förslaget att öka arbetsmiljöverkets medel för tillsyn av den psykosociala arbetsmiljön är bra. Tillsynen av arbetsplatsens utformning behöver också prioriteras eftersom den ökar inträdet på arbetsmarknaden och har en tydlig koppling till ekonomisk jämlikhet.

Rekommendationen att Arbetsförmedlingen ska utreda förutsättningar för omskolning efter 180 dagar sjukpenning är också bra. Detta kräver att regeringen snarast påbörjar ett arbete för gemensamma riktlinjer för arbetsförmågebedömning till Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. De gemensamma riktlinjerna ska gälla arbetsförmågebedömning både för sjukpenning och för sjukersättning.

Rekommendationen att införa lättnad av sociala avgifter för att anställa en person som står långt ifrån arbetsmarknaden kan vara bra. Vi förutsätter att den aktiva arbetsmarknadspolitiken som betänkandet förespråkar, styr insatsen till alla individer som vill ut på arbetsmarknaden. I dag klassas många arbets sökande med funktionsnedsättning som för långt ifrån arbetsmarknaden för att kunna få en arbetsmarknadspolitisk insats.

En aktiv arbetsmarknadspolitik kräver många fler åtgärder än de som föreslagits och i synnerhet för att säkerställa att artikel 27 i konvention följs.

20. Förbättrad tillgång till ekonomiskt överkomliga bostäder

Som det ser ut idag finns inte tillräckligt många tillgängliga bostäder för personer med nedsatt rörelseförmåga och till en rimlig kostnad. De bostäder som är tillgängliga idag är många gånger dyra, särskilt då större ytor i många fall behövs för att kunna röra sig obehindrat i hemmet med eventuella hjälpmedel. Utgångspunkten gällande bostäder bör alltid vara universell utformning, ett begrepp som även lyfts i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

23. Hälso- och sjukvård

Avsnitt Jämlika levnadsvanor och arbetsmiljö

DHR anser att det är mycket positivt att tillsätta en utredning för att ta fram ett program med åtgärder för att främja goda levnadsvanor. Vi menar att ett sådant program även borde inkludera personer som får hjälp med matinköp och matlagning av hemtjänsten. Idag upplever många hemtjänstanvändare att de har en mycket begränsad möjlighet att påverka sin egen mat då vissa personer exempelvis får näringsfattiga färdigpackade portioner.

Avsnitt Hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning

Fattigdomen kommer fortsatt att öka om inte regeringen agerar snarast i hjälpmedelsfrågan. Fler och fler regioner inför nya avgifter för hjälpmedel och utbudet varierar kraftigt i landet. Det är därför häpnadsväckande att läsa att betänkandets enda rekommendation behandlar privat kontra offentlig utskrivare och ingenting mer.

Regeringen måste agera betydligt kraftfullare i hjälpmedelsfrågan för att nå jämlikhet. DHR föreslår regeringen att:

- Införande av en rättighetslag för hjälpmedel med möjlighet att överklaga.
- Införa en reglering av eventuella hjälpmedelsavgifter.

28. Skatter

DHR saknar en större diskussion om inkomstläget för personer med funktionsnedsättning och om vilka konsekvenser kommissionens förslag ger.

Vi finner inte ordet "merkostnadsersättning" en enda gång i betänkandet medan rapporten *Poverty and Social Exclusion of Persons with Disabilities, European Human Rights Report (2020)* tydliggör att merkostnader är en av de tyngsta faktorerna bakom fattigdomen för personer med funktionsnedsättning. Vi vet att det i dag är svårare att få merkostnadsersättning jämförelsevis med handikappersättningen tidigare. Detta sker samtidigt som fler avgifter för till exempel hjälpmedel och hemtjänst tillkommer, vilket leder till ökad ojämlikhet.

En person som inte kan arbeta och lever på garantinivå av sjukersättning ligger långt under EU:s gräns för fattigdom. Vi föreslår regeringen att:

- Justera sjukersättningens skattesats till jobbskatteavdragets nivå.
- Förbättra merkostnadsersättningen, så att även merkostnader under 11 900 kr per år ersätts.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Åsa Strahlemo. Yttrandet har beretts av ombudsman Eugenia Rudenberg och Kristian Cornell. I den slutliga beredningen har även förbundssekreterare Ken Gammelgård medverkat.

DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet

Vänliga hälsningar

A handwritten signature in black ink that reads "Åsa Strahlemo". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Åsa Strahlemo

förbundsordförande